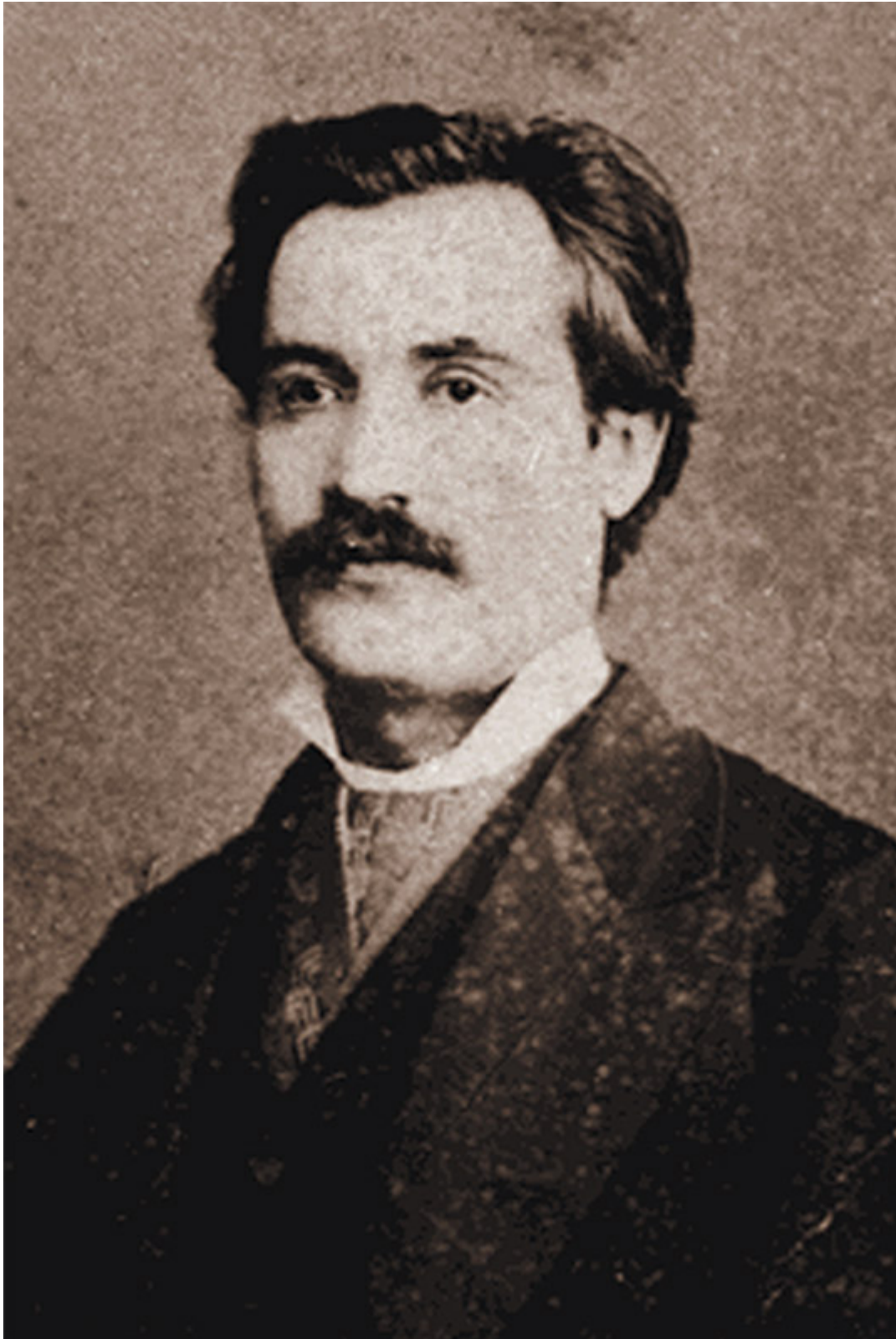

**[„DEPEȘA DIN URMĂ...”] – de
Mihai Eminescu [28 noiembrie
1882]**

Depeșa din urmă prin care d. C. A. Rosetti a declarat a nu putea primi nici scaunul de deputat, nici acel de prezident al Adunării, din cauză că între d-sa și majoritate există deosebiri de principii, a avut asupra multor spirite din partid efectul unui ferment de discompunere.

Onorabilii senatori și deputați se adună și se sfătuiesc de mai multe zile ca să afle un mijloc: cum i-ar pune capăt legii electorale actuale, pentru a o pune în concordanță cu reforma comunală deja votată și mai cu seamă cu dorința d-lui C. A. Rosetti de-a democratiza colegiile.

Se știe că pentru a împlini dorința marelui om nu se cere nimic mai mult, nimic mai puțin decât convocarea unei Adunări de revizuire, în care părerile predilecte să întrunească o majoritate de două treimi.

În Cameră sunt așadar elemente destule care înclină a cere convocarea unei asemenea Adunări, cu scopul de-a desființa colegiul I și al II-lea, temeiul oricărei opoziții, și a pune în mâna partidului, cel puțin pentru timpul în care împrejurările ar îngădui rămânerea lui la putere, această armă cu două tăișuri.

Alții, înzestrați cu o doză mai mare de precauțiune, cari știu din experiență că soarta puternicilor din această lume schimbătoare este, întrevăd momentul în care alt partid ar putea ajunge sus, care, uzând la rândul său cu aceeași înlesnire de aparatul electoral preconizat de d. C. A. Rosetti, ar face orice opoziție cu neputință.

Daca acest aparat e propriu a asigura domnia unui partid pentru un timp nedeterminat, el e un instrument totodată care, ajuns la mâna adversarului, ar servi de minune la nimicirea partidului liberal. Considerând mijloacele multiple de presiune, de cari dispune un guvern, atârnarea a o sumă de alegători de bugetul statului, miile de favori pe cari puterea are mijlocul de-a le împrăștia, ne întrebăm ce-ar mai deveni

un partid în opoziție, fie acela conservator, fie liberal, fără acea mână de oameni independenți din colegiul I a căror cultură și neatârnare [î]i face capabili a rezista ademenirilor și a-și formula votul după opinia lor mai bună, nu după interes? dacă în împrejurările actuale, când aceste colegii există, lupta e atât de grea și atât de nepotrivită între guvern și opoziție, ce-ar deveni ea sub un regim electoral în care colegiile să fie astfel compuse încât de mai înainte să se știe că sunt guvernamentale? Orice opoziție ar fi nimicită; atotputernicia absolută n-ar mai găsi nici o margine, nici un frâu, nici un control în acțiunea ei.

Iată dar inconvenientele proprii a neliniști pe partidul liberal, chiar și a-i inspira teamă de acea atotputernicie pe care reforma Rosetti o pune în mâna unui om.

Guvernul, pe de altă parte, păstrează o completă rezervă față cu amicii reformei electorale. D. Ion Brătianu, care nu opune niciodată o părere proprie tendențelor democratice ale amicilor săi, dar care cu toate acestea știe a le înlătura de minune și a face ceea ce voiește, stă cu brațele încrucișate, un adevărat sfinx, înaintea partidului în discordie; nici țara, nici amicii săi nu au mijlocul de-a afla în care parte înclină cancelarul, dacă el voiește reforma legii electorale și convocarea unei Adunări de revizuire sau dacă nu le voiește.

Din experiență știe fără îndoială că, în vremi de restriște pentru el și partid, singurul azil pe care-l aflară aspirațiunile sale de mărire politică era acel colegiu I pe care reforma amicului său [î]l desființează. În Țara de Sus a Moldovei, pe unde și-a 'nțărcaț dracul copii[i], cum zice românul, pe unde lupii Hotinului își dau bună dimineață cu lupii Dorohoiului, acolo a trebuit să alerge un om astăzi atât de popular, un om care râvnește la renume european, pentru a fi ales! Căci atât de impopular devenise, în toate colegiile, în urma concesiiei Strusberg, încât numai în acel colț de țară se mai afla o mână de oameni cari să-i aprecieze talentele, cu

toate greșalele sale din trecut. Întrucât privește deci experiența personală a primului nostru ministru, desigur că valoarea pe care o dă colegiului I trebuie să fie foarte mare, desigur știe ce pavază puternică a libertății tuturor o formează tocmai acea mână de oameni, acele resturi de rasă încăpățânată pe cari banul străin nu le-a putut desființa încă.

Opune-va odiseea sa personală tendențelor de reformă ale exilatului amic, primi-va atotputernicia cu picioare de lut care i se oferă? Nu știm, dar, fiindcă omului [î]i place a spera ceea ce dorește, ne permitem a crede că rezerva guvernului însemnează că el nu voiește nici reforma electorală, nici electivitatea magistraturii. Deși din relațiile prezidentului de consiliu cu vestitul descoperitor al melcilor simpatici știm că sâmburii demagogiei au fost semănați din tinerețe încă în creșterea sa politică, știm pe de altă parte că, pe lângă teoremele abstracte de liberalism cari formează urzeala cugetării sale, mai are și o doză de oportunism care-l ferește de aplicarea pân-în ultimele consecvențe a sofismelor anarhice.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro